

קונטרס ה'תש"ט 18.7.1919
כ' תמוז ה'תרע"ט

DOC 04522

[18.7.1919]

מכתבי הברית.

השפה בוועד הצירים.

לא עד מנת להשתקע, אלא לגור באים לארץ-ישראל
חברי ועד הצירים: ששה חדשים זה הוא הזמן הבינוני שכל ציר
ישוה בארץ 1) ובמשך הזמן הקצר הזה הציר צריך להדגיר לכל
הימאות המסככות של ישובנו, הוא צריך למצוא את הדרך
הנכונה בסבך ההסתדרויות, המפלגות, הוועדים ותביעותיהם ועל כל
שאלה קשה הוא צריך לתת פתרון מעשי: הלא לא לשם הקירות
עיוניות באים הנה הצירים אלא לשם עבודה מעשית. בתנאים כאלה
הציר צריך להיות מחונן בכשרונות מיוחדים, יוצאים מגדר הרגיל,
בשביל שעבודתו תהיה מועילה לארץ ולא תשאיר בכחינת נסיונות
חברותיים. ובתנאים כאלה אי-אפשר לו לציר, שאיננו יודע עברית,
לתת את זמנו ללמוד השפה: אין לו לזה פנאי, אין לו אפשרות
פיסית, ומצד שני הלא בקרוב הוא ישוב לחוג לארץ... ואם הציר
בעצמו אינו יודע עברית, אין לו תועלת להשתמש בפקיד שיוודע
אותה: אחד לא יבין את שפת רעהו. ובינתיים מכל הצדדים דורשים,
תובעים, דוחקים, והציר מוכרח לענות, ומוכרח להשתמש בשפה זרה
— בשפה הרגילה בסיו — ולחפש אחרי הפקיד היודע אותה. אחרי
שלושה, ארבעה, שישה חדשים הציר שב לחוג לארץ, אבל הפקיד
שהוא קבל נשאר. כל ציר וציר יושב פה זמן קצר, אבל ועד
הצירים נמשך ועמו נמשכת ומתאזרת השפה הזרה. ויוצא דבר
פרדוקסלי: מוסד ציוני עליון, מוסד שבא לארץ ישראל בשביל לסדר
ולכנות את הישוב, המוסד הזה מדבר אלינו בארץ ישראל בשפה
נכריה! האם זה לא דבר מוזר, שוועד הצירים, מוסד ציוני בארץ
ישראל, כותב למיסד אחר — גם כן ציוני ומתדרגה ראשונה ובארץ
ישראל — את מכתביו בשפה לועזית?

ועד הצירים מתנהל באופן קולקטיבי; כל דבר נעשה ע"פ
החלטת הרב; אין בוועד הצירים איש שישא את האחריות בעד כר
המוסד, שיוציא את החלטות הוועד לפעל ושיקשר את העבר עם
העתיד. בוועד הצירים אין עבר. כל חבר של ועד הצירים יוכל
1) באפריל 1918 באו הנה 8 צירים; במפטמבר נסעו 7 ובאנו 3 חדשים;
בדצמבר נסעו 1; במרץ 1919 נסעו 2 ובאנו 2 אחרים; באפריל שב 1 ובא
במקומו אחר; ביוני בא 1.

להגיד: אני לא יודע מזה, אני אז לא הייתי. בתנאים כאלה אין להתפלא, למה לא דנו בועד הצירים על שאלת השפה, למה לא העמידו את השאלה: אם יש רשות למוסד ציוני עליון להשליש במשרדיו שפה לא שלנו? ומה שמענין בכל הדבר הוא שלכאורה אין על מי להטיל את האשמה: לא אישמים הצירים, לא אישמים הפקידים, אבל התוצאה היא עצובה: השפה השלטת בועד הצירים היא שפה זרה.

אנחנו הארצי-ישראלים יודעים מהנסיון, באיזו מהירות מתאקלמת במוסדות שלנו כל שפה זרה ואיזה כחות ענקיים צריך ראמן בשביל לעקור את הנטע הזר: עוד לא שכחנו את מלחמת השפה עם העזרה הבריטית, עוד הרבה מרץ צריך יהיה להשקיע בשביל להשליט את העברית באפי' שלנו. בועד הצירים השלטת השפה הלועזית צעדה כל כך קדימה, עד שלפני 2 חדשים והצי הביאו מהזין לארץ 12 פקידים חדשים אך ורק בשביל השפה הנכריה, ומכיון שלא היו בשבילם משרות פנויות, פטרו 12 פקידים מהמקומיים. ועוד יותר: בועד הצירים סדרו בחינות בשביל השפה הזרה, אבל לא בשביל עברית. בשביל העלובה הזו מסתפקים בהבטחה מצד הפקידים שילמדוה - ותו לא.

בארץ ישראל אין תעשייה, אין חרשת והמסחר המקומי ישא עליו עוד במשך הרבה שנים הוחם בין לאמי. המקום המרכזי במסחר הארצי-ישראלי תחפסנה ערי החוף, ובתי המסחר הגדולים של היהודים ישמשו בכל השפות, אבל לא בעברית. בדרכם ילכו בתי המסחר הבינוניים, ואם המוסדות שלנו, אלה שמעסיקים פקידים לעשרות, וכלם ביחד למאות, לא יעשו להם לחובה להשתמש בעסקיהם בשפתנו, אין לנו תקוה שהעברית תחפס מקום בחיים המעשיים של הערים, היא תישאר שפה של ילדים, מורים, של אספות של מועלי הקבוצות, אבל במרכזי המסחר והתעשייה היא תהיה זרה. מוסדותינו הלאמיים כמו ועד הצירים והאפי' היו צריכים ללכת בראש התנועה, להראות את הדרך, להיות למופת, ולא להיות נגררים אחרי אחרים, להתעקש ולחפש אמתלאות ישונות לבאורים.

קהל הארצי-ישראלי יודע ממצב הדברים, מתמרמר ושותק. אבל למה העתונות שלנו שותקת? למה מדברים על "מלחמת הלשון" עם המונים הרחבים העיתידים לבא ולא "מלחמת הלשון" עם המוסדות שלנו שכבר באו והתאזרחו, מוסדות שעומדים בראש התנועה ושמשליטים בנגוד לכל תקווותינו שפות לועזיות? מה היא סבת השתיקה?..

אחד הפקידים.